

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžak/3/2020
Identifikačné číslo spisu: 1016200625
Dátum vydania rozhodnutia: 25.05.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1016200625.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci sťažovateľa (pôv. žalobca): C. W. G. W.-W., štátna príslušnosť Iracká republika, I. S. XX, G. XX, právne zastúpený: JUDr. Sabína Hodoňová, advokátka, so sídlom Mariánske námestie č. 31, 010 01 Žilina, proti žalovanému: Prezídium Policajného zboru, Úrad hraničnej a cudzineckej polície, Riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície v Bratislave, Hrobáková 44, 852 42 Bratislava, o všeobecnej správnej žalobe, o kasačnej sťažnosti sťažovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 5S/207/2019-69 zo dňa 5. novembra 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Sťažovateľovi právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Priebeh a výsledky administratívneho konania

1. Žalovaný rozhodnutím Č.p.: PPZ-HCP-BA2-2016/001139-003 zo dňa 16.02.2016 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu Č.p.:PPZ-HCP-BA-143-28/2015-TPC (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“), ktorým tento v zmysle ust. § 50 ods. 1 písm. c), d) a e) zákona č. 404/2011 Z.z. o pobyte cudzincov v znení relevantnom pre prejednávanú právnu vec (ďalej len „zák. č. 404/2011 Z.z.“) zrušil žalobcovi trvalý pobyt na území Slovenskej republiky.

2. Z odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia vyplynulo, že žalobca mal na území Slovenskej republiky trvalý pobyt na 5 rokov v zmysle ust. § 43 ods. 1 písm. a) zák. č. 404/2011 Z.z. od 25.08.2009 s platnosťou do 25.08.2014. Trvalý pobyt na 5 rokov mu bol udelený na základe toho, že dňa 01.08.2009 uzavrel manželstvo s občiankou Slovenskej republiky s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky p. A. E.. Prvostupňový orgán následne zistil, že manželstvo žalobcu bolo rozvedené rozsudkom

Okresného súdu Bratislava V, č. k. 17P/109/2012-59 zo dňa 27.03.2013.

3. Výpočutím žalobcu bolo okrem iného zistené, že dňa 25.08.2009 sa vrátil do Iraku, pretože mu skončil prechodný pobyt na Slovensku. Po udelení pobytu znovu vycestoval na Slovensko dňa 29.01.2010. Od toho času striedavo pracoval na Slovensku aj v Iraku. Zo Slovenska vycestoval a znovu sa tam vrátil asi 4-5 krát, teda spolu bol na Slovensku 7-8 krát. Od januára 2013 bol na území Slovenska naposledy v júli 2014 jeden mesiac, a to od 24.07.2014 do 23.08.2014. S manželkou žil v spoločnej domácnosti, 2 roky spoločne bývali na internáte a potom i u jej rodičov. O rozvode sa dozvedel v júni 2013, čo mu oznámila emailom manželka. Na otázku, či si plnil vyživovaciu povinnosť na svojho syna, odpovedal, že si ju plní a kontakty so svojou manželkou udržiaval a udržiava cez skype, email a viber.

4. Dňa 29.09.2015 prvostupňový správny orgán spísal zápisnicu o podaní vyjadrenia podľa § 22 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) s bývalou manželkou žalobcu, ktorá najmä uviedla, že po uzavretí manželstva (01.08.2009) nežili v spoločnej domácnosti, párkrát bol u nej a väčšinou bol na internáte. Tiež uviedla, že žalobca po skončení školy vycestoval zo Slovenska, lebo musel nastúpiť do práce v krajine pôvodu ako profesor na škole. Uviedla, že žalobca sa nevrátil po dvoch rokoch na Slovensko a v tom čase s ním nemala kontakt. Na Slovensko cestoval len cez prázdniny a to v lete na mesiac a cez zimu na týždeň a taktiež nemali spoločný bankový účet. V spoločnej domácnosti s ním nežila v čase narodenia dieťaťa, lebo dieťa sa narodilo hneď po svadbe dňa 04.08.2009, pričom žalobca odchádzal na 2 týždne do domovskej krajiny a medzitým dochádzal do bytu k jej rodičom, kde bývala spolu so synom. Na Slovensko chodieval, keď mal syn polroka, potom keď mal 2 roky, naposledy bol na Slovensku v lete a na Vianoce 2013, keď spolu obnovili kontakt. Ona podala návrh na rozvod, lebo sa manžel dlho neozýval a mala dojem, že o ňu nemá záujem. Uviedla, že žalobca jej dával sporadicky peniaze, po vydaní rozhodnutia o zrušení pobytu tieto prestal posielat'. Stretnutie otca s dieťaťom je možné len za jej prítomnosti, tak ako je to uvedené v rozsudku. Tiež uviedla, že syn sa na neho teší, napriek tomu, že ho vidí málo, otec mu chýba, by bolo dobre, keby syna navštevoval a bola by rada, keby prispieval finančne na syna a potrebuje jeho pomoc.

5. Prvostupňový správny orgán dospel k záveru, že žalobca nesplnil povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 111 ods. 1 písm. a) zák. č. 404/2011 Z.z., má možnosť požiadať o udelenie iného druhu pobytu na území Slovenskej republiky. Taktiež skúmal splnenie podmienok podľa ust. § 50 ods. 2 zák. č. 404/2011 Z.z. a čl. 8 Dohovoru.

6. Na odvolanie žalobcu, žalovaný v preskúmanom rozhodnutí najmä uviedol, že

- z rozsudku o rozvode manželstva žalobcu vyplýva, že príčinou rozvratu manželstva bola nezodpovednosť a ľahostajnosť žalobcu voči manželke a ich spoločnému dieťaťu, ktorých ponechal bez materiálneho zaopatrenia a finančnej pomoci a vrátil sa do domovského štátu po veľmi krátkej dobe po uzavretí manželstva, bez následného záujmu o nich, manželstvo neplnilo svoje spoločenské funkcie, manželia nemali spoločné bývanie a hospodárenie;
- tvrdenie o starostlivosti o dieťa je účelové a zavádzajúce, pretože žalobcovi nie je bránené pri realizácii týchto práv. Žalobca nepreukázal skutočný záujem o výkon tohto práva, a ani nepredložil žiaden dôkaz, že svoje povinnosti voči dieťaťu reálne vykonáva;
- prvostupňový správny orgán sa s možným zásahom do práva v zmysle ust. § 50 ods. 2 písm. a) zák. č. 404/2011 Z.z. v kontexte s čl. 8 ods. 1 Dohovoru zaoberal dostatočným spôsobom, pričom súčasne poukázal na to, že žalobca má možnosť požiadať o udelenie iného druhu pobytu na území SR;
- žalobca nekonkretizoval podobnosť zmieňovaných rozsudkov ESLP s konaním v prípade žalobcu; Dohovor o právach dieťaťa chráni základné práva a slobody zaručené maloletým deťom, pričom účastník konania v tomto konaní nevystupuje ako zástupca svojho dieťaťa. Žalovaný nemá informácie o tom, že by prebiehalo konanie vo veci úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, ktoré bolo zverené do opaterky matky.
- ust. § 33 ods. 1 správneho poriadku nebolo porušené, nakoľko prvostupňový správny orgán nebol povinný upovedomiť žalobcu o tom, že jeho bývalá manželka sa bude v konaní vyjadrovať. Žalobcovi prostredníctvom splnomocneného zástupcu bola daná možnosť pred vydaním rozhodnutia oboznámiť sa s podkladmi rozhodnutia a teda i k vyjadreniu bývalej manželky a mal možnosť navrhnúť dôkazy a ich

doplnenie;

- dôvodom zrušenia trvalého pobytu na 5 rokov na území SR v zmysle § 50 ods. 1 písm. c) zák. č. 404/2011 Z.z. bola skutočnosť, že žalobca dňa 24.08.2009 po skončení školy vycestoval do domovskej krajiny a na územie SR sa vrátil dňa 29.01.2010, kedy si prevzal na správnom orgáne doklad o povolení na pobyt. Následne bol na území Slovenska v období mesiaca január 2013, Vianoce 2013, naposledy v júli 2014, a to od 24.07.2014 do 23.08.2014, kedy dňa 25.07.2014 požiadal o trvalý pobyt na neobmedzený čas;

- bol splnený dôvod na zrušenie trvalého pobytu na 5 rokov v zmysle ust. § 50 ods. 1 písm. d) zák. č. 404/2011 Z.z., pretože s bývalou manželkou nevedol spoločný rodinný život, čo bolo preukázané vyjadrením jeho bývalej manželky;

- bol splnený dôvod na zrušenie trvalého pobytu na území Slovenska v zmysle § 50 ods. 1 písm. e) zák. č. 404/2011 Z.z., pretože manželstvo žalobcu zaniklo do piatich rokov od udelenia trvalého pobytu na 5 rokov, čo vyplynulo z právoplatného rozsudku Okresného súdu Bratislava V, č. k. 17P/109/2012-59 zo dňa 27.03.2013, ktorým bolo manželstvo žalobcu s E. A. rozvedené.

II.

Konanie na krajskom súde

7. Žalobca podal proti preskúmanému rozhodnutiu na Krajský súd v Bratislave všeobecnú správnu žalobu podľa Prvej hlavy Tretej časti zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „S.s.p.“) s nasledujúcimi žalobnými bodmi (§ 182 ods. 1 písm. e) S.s.p.):

- bolo porušené ust. § 33 ods. 2 Správneho poriadku, pretože žalovaný neumožnil žalobcovi a ani jeho právnomu zástupcovi, aby sa pred vydaním rozhodnutia mohol vyjadriť k jeho podkladu i spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie, čím žalovaný vážne porušil práva žalobcu ako účastníka správneho konania;

- žalovaný v preskúmanom rozhodnutí nezohľadnil najlepší záujem dieťaťa v zmysle čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, v tomto smere žalobca poukázal na rozsudok ESĽP Neulinger a Shuruk proti Švajčiarsku sťažnosť č. 41615/07 bod 135;

- žalovaný sa nevysporiadal s namietaným rozsudkom ESĽP vo veci Kutzner proti Nemecku č. 46544/99 ods. 61 zo dňa 26.02.2002, pričom z tohto je zrejmé, že žalovaný konal v rozpore s jeho obsahom, nakoľko zrušenie trvalého pobytu žalobcu na území SR nie je opatrením, na základe ktorého sa môže vzťah žalobcu a jeho syna rozvíjať;

- žalobcovi nebolo umožnené, aby bol prítomný pri výsluchu bývalej manželky, pričom zápisnica o tomto výsluchu bola jedným z hlavných podkladov pre vydanie preskúmaného rozhodnutia;

- z preskúmaného rozhodnutia nemožno zistiť, pre ktorý z dôvodov uvedených v čl. 8 ods. 2 Dohovoru žalovaný zasiahol do práva žalobcu ako aj jeho dieťaťa na rodinný a súkromný život;

- žalovaný nesprávne právne posúdil vec ak dospel k záveru, že na to, aby bolo realizované právo na rodinný a súkromný život v celom rozsahu, je potrebná prítomnosť rodiča dieťaťa na území SR a jeho finančná podpora;

- žalovaný nevyhodnotil skutočnosť, že žalobca niekoľkokrát žiadal o udelenie víz, aby mohol pricestovať na Slovensko, avšak tieto mu neboli udelené, resp. mu v príchode na Slovensko bránila iná prekážka;

8. Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 5S/71/2016 zo dňa 19.09.2017 zrušil napadnuté rozhodnutia správnych orgánov z nasledujúcich dôvodov:

- žalovaný nedal možnosť žalobcovi a ani jeho právnomu zástupcovi vyjadriť sa k podkladom napadnutého rozhodnutia v zmysle § 33 ods. 2 Správneho poriadku;

- žalobcovi a jeho právnomu zástupcovi nebolo umožnené, aby boli prítomní pri podaní vyjadrenia bývalej manželky žalobcu, ktoré sa konalo dňa 29.09.2015;

- orgány verejnej správy vo svojich rozhodnutiach sa plne nevenovali odôvodneniu rozhodnutí v časti týkajúcej sa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o ochrane práv dieťaťa;

- z napadnutých rozhodnutí nie je zrejmé, pre ktorý z dôvodov uvedených v čl. 8 ods. 2 Dohovoru orgány verejnej správy zasiahli do práv žalobcu a jeho syna na rodinný a súkromný život.

9. Na základe kasačnej sťažnosti žalovaného Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný

rozsudkom sp. zn. 1Sžak/13/2018 zo dňa 20.08.2019 zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5S/71/2016 zo dňa 19.09.2017 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

10. V novom konaní Krajský súd v Bratislave rozsudkom uvedeným v záhlaví tohto rozhodnutia (ďalej len „napadnutý rozsudok“) zamietol správnu žalobu z nasledujúcich dôvodov:

- z obsahu administratívneho spisu ďalej nevyplývalo, že by odvolací správny orgán vykonal ďalšie dokazovanie, preto nebol dôvod, pre ktorý by odvolací správny orgán mal opätovne vyzvať účastníka konania na vyjadrenie sa k podkladom rozhodnutia;
- z obsahu administratívneho spisu nevyplýva, že by bolo orgánmi verejnej správy nariadené ústne pojednávanie, resp. že by sťažovateľom namietaný výsluch jeho bývalej manželky bol vykonaný počas miestnej ohliadky;
- sťažovateľ neprejavoval záujem o rodinný život, pričom na území Slovenskej republiky sa zdržiaval len sporadicky a jeho manželstvo bolo v roku 2013 rozvedené;
- čl. 8 Dohovoru právo na pobyt ako také nezakladá;
- právo na rešpektovanie rodinného života sa aplikuje na rodinné vzťahy, a predpokladá teda existenciu rodinného života, čo u sťažovateľa splnené nebolo;
- manželstvo sťažovateľa a jeho manželky nikdy neplnilo svoje spoločenské funkcie, keďže manželia nemali spoločné bývanie a hospodárenie, pričom sťažovateľ manželku opustil krátko po sobáši a ponechal ju spolu s dieťaťom bez finančnej opatery, starostlivosť o maloleté dieťa zabezpečovala výlučne manželka;
- sťažovateľ v priebehu trvania trvalého pobytu nepreukázal skutočný záujem o riadny výkon svojich práv a povinností voči svojmu maloletému synovi, najmä záujem viesť s ním rodinný život a zabezpečovať ho po materiálnej stránke;
- zrušením povolenia na pobyt nie je sťažovateľovi bránené v prípadnom stretávaní sa s maloletým synom v rozsahu, v akom to robil v minulosti, resp. v prípadnom obnovení vzťahu s maloletým synom v budúcnosti.

III.

Konanie na kasačnom súde

A)

11. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľ v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť z dôvodu uvedeného v § 440 ods. 1 písm. g) S.s.p., t.j. krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

12. Sťažovateľ v nasledujúcich sťažnostných bodoch v súlade s § 445 ods. 1 písm. c) S.s.p. najmä uviedol, že

- skutočnosť, že správny orgán žiadnym spôsobom v odvolacom konaní nedoplnil dokazovanie nemožno pričítať na ťarchu sťažovateľa a odňať mu právo oboznámiť sa s obsahom administratívneho spisu;
- ak by sťažovateľ mal vedomosť o tom, že odvolací správny orgán nevykonal žiadne dokazovanie a nezaobstaral žiaden nový dôkaz, sám by mohol pristúpiť k navrhnutiu, resp. poukázaniu na niektoré skutočnosti;
- právo v zmysle § 33 ods. 2 Správneho poriadku má slúžiť účastníkom konania aj práve na takéto prípady, kedy by mohlo dôjsť k neúplnému zisteniu skutočného stavu veci správnym orgánom pred vydaním rozhodnutia, pričom vyjadrením sa k podkladom rozhodnutia účastníci konania môžu nasmerovať správne orgány k zisteniu skutočného stavu veci a predísť tak vydávaniu nezákonných rozhodnutí;
- z výkladu § 33 ods. 1 Správneho poriadku v napadnutom rozsudku vyplýva, že účastníci konaní nemajú právo zúčastňovať sa výsluchov svedkov ani znalcov v konaní o udelení pobytov, ani žiadnych iných konaniach, pokiaľ sa takéto výsluchy neuskutočnili na ústnom pojednávaní alebo miestnej ohliadke;
- zákonodarcu mal ústnym pojednávaním na mysli všetky úkony, ktoré sa nevykonávajú v písomnej ale ústnej podobe, kde práve spadajú aj výpovede svedkov a znalcov;
- v náleze sp. zn.: III. ÚS 231/2010-38 Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval, že procesný

postup správnych orgánov predstavoval protiústavný zásah do označeného základného práva, pretože účastníkovi konania objektívne znemožnil využiť jeho oprávnenia byť prítomný pri prerokovaní veci (vrátane dokazovania), predložiť argumentáciu na podporu svojich stanovísk, vznášať námietky a návrhy, navrhovať a predkladať dôkazy na podporu svojich tvrdení, vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, klásť svedkom otázky, využívať právnu pomoc v konaní alebo uplatniť opravné prostriedky a z hľadiska konania ako celku ho postavil do podstatne nevýhodnejšej pozície;

- účastník konania je taktiež zbavený možnosti riadne sa vyjadriť k spôsobu zisťovania informácií od vypočúvanej osoby;

- skutočnosť, že má sťažovateľ so svojím synom obmedzený vzťah, je spôsobená konaním bývalej manželky a konaním správnych orgánov, nakoľko v súčasnosti sťažovateľ nemá žiaden legálny prostriedok na to, aby pricestoval na územie Slovenskej republiky;

- správny súd a správne orgány môžu zasahovať do rodinného a súkromného života len z presne vymedzených dôvodov, pričom na danú situáciu nie je možné uplatniť ani jeden z dôvodov v zmysle čl. 8 ods. 2 Dohovoru;

- zlý vzťah medzi bývalou manželkou a sťažovateľom má priamy dopad na vzťah sťažovateľa a jeho maloletého syna, ktorý je v súčasnosti príliš malý na to, aby sa vedel rozhodnúť o tom, či sa chce alebo nechce so svojím otcom stretávať a je veľmi ovplyvňovaný svojou matkou;

- pokiaľ dôjde k odňatiu trvalého pobytu sťažovateľa, je možné, že sa puto medzi maloletým a sťažovateľom pretrhne ešte viac;

- každé dieťa má právo na oboch rodičov a nie je v kompetencii správnych orgánov, aby posudzovali a rozhodovali o tom, či daný vzťah dieťaťa a rodiča je dostačujúcim alebo nie;

- pokiaľ by Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutím sp. zn. 1Sžak/13/2018 zo dňa 20.08.2019 považoval rozhodnutia správnych orgánov za zákonné a v súlade s právnymi predpismi, napadnuté rozhodnutie správneho súdu mohol zmeniť a žalobu sťažovateľa zamietnuť.

13. Vzhľadom na tieto námietky navrhol, aby kasačný súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal mu právo na náhradu trov konania.

B)

14. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti zo dňa 28.01.2020 navrhol, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol.

IV.

Právny názor Najvyššieho súdu

15. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ v lehote včas (§ 443 ods. 1 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná a preto ju postupom podľa § 461 S.s.p. zamietol.

16. Rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 25. mája 2021 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

17. Na úvod kasačný súd považoval za potrebné uviesť, že rozsudkom pod sp. zn. 1Sžak/13/2018 zo dňa 20.08.2019 pristúpil k zrušeniu rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5S/71/2016 zo dňa 19.09.2017 a vec mu vrátil na ďalšie konanie pretože vyhodnotil kasačnú sťažnosť žalovaného ako dôvodnú. Podľa § 462 ods. 2 S.s.p. ak kasačný súd dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy nie je v súlade so zákonom, a krajský súd žalobu zamietol, môže rozhodnutie krajského súdu zmeniť tak, že zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vec mu vráti na ďalšie konanie. V konaní pod sp. zn. 1Sžak/13/2018 neboli splnené podmienky pre zmenu napadnutého rozsudku krajského súdu, pričom súčasná, ani v danom prípade účinná právna úprava nepripúšťala ako spôsob rozhodnutia

kasačného súdu zmenu napadnutého rozsudku krajského súdu tak, že sa správna žaloba zamieta. Úvaha právnej zástupkyne sťažovateľa, vyjadrená v závere kasačnej sťažnosti (ktorá je predmetom aktuálneho kasačného konania) o možných pohnútkach kasačného súdu keď v predchádzajúcom kasačnom konaní nepristúpil k zmene napadnutého rozsudku a zamietnutiu správnej žaloby teda pramení v mylnom vyhodnotení do úvahy prichádzajúcich spôsobov rozhodnutia o kasačnej sťažnosti.

18. V tejto súvislosti kasačný súd konštatuje, že predmetom aktuálneho kasačného konania (účastníkov Ehab Abdulrazak Hassan Al-Asadi proti Prezídiu Policajného zboru, Úrad hraničnej a cudzineckej polície, Riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície v Bratislave) je skutkový a právny stav týkajúci sa zrušenia povolenia na trvalý pobyt sťažovateľovi. Nakoľko konajúci senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 1S v tejto právnej veci už konal a rozhodol rozsudkom sp. zn. 1Sžak/13/2018 zo dňa 20.08.2019, pričom nezistil dôvody na to, aby sa odchyľil od vlastných právnych záverov, preberá relevantnú časť jeho odôvodnenia v upravenom znení:

19. Kasačný súd k otázke aplikácie ust. § 33 ods. 2 správneho poriadku poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Szd/7/2009 zo dňa 23.03.2010: „Právo účastníka správneho konania na oboznámenie sa podkladmi rozhodnutia je širšie a za podmienok ustanovených správnym poriadkom zahŕňa prístup k všetkým podkladom správneho rozhodnutia, ktoré správny orgán použil na rozhodnutie. Odopretie tohto práva účastníkovi administratívneho konania má za následok porušenie práva na poskytnutie inej právnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Ide o jeden z pilierov zákonnosti administratívneho konania, ktorý vyvažuje postavenie účastníka administratívneho konania oproti mocenskému postaveniu orgánu verejnej správy, ktorý z titulu verejnej moci danej mu zákonom vedie a ovláda konanie.“

Podľa § 33 ods. 2 správneho poriadku správny orgán je povinný dať účastníkom konania a zúčastneným osobám možnosť, aby sa pred vydaním rozhodnutia mohli vyjadriť k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie.

20. Účastník konania má podľa ust. § 33 ods. 2 správneho poriadku právo na vyjadrenie sa a navrhnutie dôkazov, nie je to jeho povinnosť. Je teda len na účastníkovi konania, či sa vyjadrí, prípadne či navrhne dôkazy. Na aplikovanie tohto práva môže správny orgán určiť primeranú lehotu na vyjadrenie. Primeranosť lehoty je závislá od individuálneho prípadu, najmä od rozsiahlosti zaobstaraných dôkazov a zložitosti prípadu. Porušením práva zaručeného ust. § 33 ods. 2 správneho poriadku nie je len to, že správny orgán vôbec nedal účastníkovi konania možnosť uplatniť si svoje právo, ale aj skutočnosť, že neurčil účastníkovi konania primeranú lehotu, alebo rozhodol skôr, ako mohol účastník konania svoje právo realizovať.

21. Účastník konania má právo nielen na vyjadrenie sa, ale aj na navrhnutie dôkazov. Podľa ust. § 34 ods. 4 správneho poriadku vykonávanie dôkazov patrí správneho orgánu. Správny orgán je povinný posúdiť relevantnosť vykonania dôkazov navrhnutých účastníkom konania. Ak je to potrebné, tak dôkazy vykoná. Ak zastane názor, že dôkazy nie je potrebné vykonať, je povinný nevykonanie dôkazov riadne odôvodniť v rozhodnutí. Ak správny orgán vykoná navrhnuté dôkazy, je povinný opätovne dať účastníkovi konania možnosť vyjadriť sa podľa ust. § 33 ods. 2 správneho poriadku.

22. Povinnosť aplikovať ust. § 33 ods. 2 správneho poriadku má nielen správny orgán prvého stupňa, ale aj odvolací správny orgán. V prípade odvolacieho konania, ak odvolací správny orgán zistí, že prvostupňový správny orgán porušil uvedené ustanovenie, je odvolací správny orgán povinný vyzvať na vyjadrenie účastníka konania. Ak prvostupňový správny orgán si svoju povinnosť neporušil a odvolací správny orgán nevykonáva ďalšie dokazovanie a vychádza len zo spisového materiálu, doručeného správnym orgánom prvého stupňa, odvolací správny orgán už nie je povinný aplikovať ust. § 33 ods. 2 správneho poriadku.

23. V danom prípade bolo nepochybné, že prvostupňový správny orgán listom zo dňa 30.09.2015 vyzval žalobcu na vyjadrenie k podkladom rozhodnutia. Žalobca (prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu) na vyššie uvedenú výzvu reagoval vyjadrením zo dňa 14.10.2015, ktoré bolo

prvostupňovému správneému orgánu doručené dňa 19.10.2015. Prvostupňové rozhodnutie bolo vydané dňa 25.10.2015, a teda bolo možné konštatovať, že prvostupňový správny orgán si v tomto smere svoju povinnosť splnil. Zároveň mal žalobca možnosť oboznámiť sa s obsahom zápisnice o podaní vyjadrenia zo dňa 29.09.2015, spísanej s E.P. A. (bývalá manželka) vyjadriť sa k jej obsahu, resp. navrhnúť doplnenie dôkazov. Z obsahu administratívneho spisu ďalej nevyplývalo, že by odvolací správny orgán vykonal ďalšie dokazovanie, preto kasačný súd nezistil dôvod, pre ktorý by odvolací správny orgán, vychádzajúc pri posudzovaní odvolania z obsahu administratívneho spisu prvostupňového správneho orgánu, mal opätovne vyzvať účastníka konania na vyjadrenie sa k podkladom rozhodnutia.

24. V prípade ak sťažovateľ považoval zistenie skutkového stavu veci zo strany prvostupňového správneho orgánu za nedostatočné, bolo jeho právom túto skutočnosť namietat' a v odvolacom konaní navrhnúť vykonanie ďalších dôkazov. Prípadná pasivita účastníka konania nemôže byť pripísaná na ťarchu odvolacieho správneho orgánu.

Podľa § 33 ods. 1 správneho poriadku účastník konania a zúčastnená osoba má právo navrhovať dôkazy a ich doplnenie a klásť svedkom a znalcom otázku pri ústnom pojednávaní a miestnej ohliadke.

25. Zo znenia citovaného ustanovenia vyplýva právo účastníka konania a zúčastnenej osoby klásť svedkom otázku pri ústnom pojednávaní a miestnej ohliadke. V danom prípade zákon jednoznačne určuje, kto môže klásť otázky, komu môže klásť otázky a kedy možno tieto otázky klásť. Preto je túto normu potrebné vykladať kogentne a rigidne. Z obsahu administratívneho spisu pritom nevyplýva, že by vo veci sťažovateľa bolo orgánmi verejnej správy nariadené ústne pojednávanie, resp. že by sťažovateľom namietaný výsluch jeho bývalej manželky bol vykonaný počas miestnej ohliadky.

26. Z obsahu administratívneho spisu vyplývalo, že sťažovateľ neprejavoval záujem o rodinný život, pričom na území Slovenskej republiky sa zdržiaval len sporadicky a jeho manželstvo bolo v roku 2013 rozvedené. Tieto skutočnosti, t.j. zistenie orgánov verejnej správy, že sťažovateľ sa bez písomného oznámenia policajnému útvaru nepretržite zdržiava v zahraničí dlhšie ako 180 dní (§ 50 ods. 1 písm. c/), s manželkou nevedie spoločný rodinný život (písm. d/) a manželstvo sťažovateľa zaniklo do piatich rokov od udelenia trvalého pobytu na päť rokov (písm. e/), boli dôvodom pre zrušenie jeho trvalého pobytu.

27. V tejto súvislosti kasačný súd považoval za potrebné uviesť, že čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd právo na pobyt ako také nezakladá. Právo na rešpektovanie rodinného života sa aplikuje na rodinné vzťahy, a predpokladá teda existenciu rodiny (Marckx proti Belgickému kráľovstvu, rozsudok pléna, 13. 6. 1979, č. 6833/74, § 31). Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre zdôraznil, že existencia rodinného života je otázkou faktickou, ktorá závisí od skutočnej existencie úzkych rodinných väzieb v praxi (K. a T. proti Fínsku, rozsudok veľkého senátu zo dňa 12.7.2001, č. 25702/94, § 150], ktoré sa posudzujú podľa okolností každého konkrétneho prípadu. Ak bola preukázaná existencia rodinného putá, štát musí v zásade konať spôsobom, aby bolo toto puto zachované (Nazarenko proti Rusku, č. 39438/13, 16.07.2015). Garancie vyplývajúce z práva na rešpektovanie rodinného života predpokladajú existenciu rodiny, t.j. existenciu skutočného a reálneho (efektívneho) rodinného života, prípadne zamýšľaného rodinného života, ktorý sa síce ešte v plnosti neetabloval, avšak je založený na platnom a skutočnom (pravom) manželstve zahŕňajúcom blízky vzťah a spoločný život (kohabitáciu) manželov v čase namietaného zásahu alebo krátko pred ním (obdobne napr. Abdulaziz, Cabales a Balkandali v. Spojené kráľovstvo, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. mája 1985, § 62).

28. Hoci základným zmyslom článku 8 je chrániť jedinca pred svojvoľnými zásahmi verejnej moci, môže ako doplnok existovať aj pozitívny záväzok obsiahnutý v účinnom "rešpektovaní" rodinného života. Preto tam, kde vznikli rodinné väzby, musí štát v zásade konať spôsobom, ktorý umožní ďalší rozvoj takých väzieb (Kutzner proti Nemecku, č. 46544/99, 26.02.2002). Z judikatúry ESĽP používanou Najvyšším súdom Slovenskej republiky ako aj Ústavným súdom Slovenskej republiky vyplýva, že garancie vyplývajúce z práva na rešpektovanie rodinného života predpokladajú existenciu rodiny, t.j. existenciu skutočného a reálneho (efektívneho) rodinného života (NS SR 1Sža/15/2010, bod 36,

Moustaqium v. Belgicko).

29. Rodinou je v prvom rade vzťah medzi manželmi (navzájom) a medzi rodičmi a maloletými deťmi. V prejednávanej právnej veci bolo manželstvo žalobcu a E. A. rozsudkom Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 17P/109/2012 zo dňa 27.03.2013 rozvedené. Z vyjadrenia bývalej manželky sťažovateľa zároveň vyplynulo, že títo už po uzavretí manželstva nežili v spoločnej domácnosti. Na uvedenom nič nemení ani skutočnosť, že sťažovateľ po uzavretí manželstva navštívil bývalú manželku a syna jeden až dva krát do roka. Preto kasačný súd nemal pochybnosti o neexistencii rodinného života medzi sťažovateľom a jeho bývalou manželkou.

30. Vo vzťahu k maloletému synovi sťažovateľa kasačný súd opätovne vychádzal z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorej je spolužitie rodičov a detí „základným prvkom rodinného života“ (Bronda proti Taliansku, rozsudok zo dňa 09.06.1998, č. 22430/93, § 51). Európsky súd pre ľudské práva rovnako nepovažuje život v spoločnej domácnosti ako sine qua non rodinného života medzi rodičmi a neploletými deťmi. Z pojmu rodina, na ktorom je založený článok 8, vyplýva, že dieťa narodené z takéhoto zväzku je ipso iure súčasťou tohto vzťahu. Z tohto dôvodu existuje od momentu narodenia dieťaťa a už vzhľadom na samotnú existenciu tejto skutočnosti medzi dieťaťom a jeho rodičmi zväzok rovnajúci sa „rodinnému životu“, dokonca aj vtedy, keď už rodičia neskôr spolu nežijú. To však platí iba v momente narodenia dieťaťa, nakoľko ESĽP pripustil, že v prípade neudržiavania tohto vzťahu, sa môžu tieto putá pretrhnúť (Berrehab proti Holandsku, rozsudok zo dňa 21.06.1988, č. 10730/84, § 21) - na čo orgány verejnej správy stručne v prejednávanej právnej veci poukazovali.

31. Z obsahu administratívneho spisu vyplynulo, že sťažovateľ požiadal o udelenie trvalého pobytu dňa 05.08.2009, pričom dňa 01.08.2009 sa uzavrel manželstvo so slovenskou štátnou občiankou. Podľa záznamu o dopočutí sťažovateľa č. 1.509/2014-IQVV zo dňa 15.12.2014 sa tento dňa 25.08.2009 vrátil do Iraku, pretože mu skončil prechodný pobyt na Slovensku. Po udelení pobytu znovu vycestoval na Slovensko dňa 29.01.2010. Od toho času striedavo pracoval na Slovensku aj v Iraku. Zo Slovenska vycestoval a znovu sa sem vrátil asi 4-5 krát, teda spolu bol na Slovensku 7-8 krát. Od januára 2013 bol na území Slovenska naposledy v júli 2014 jeden mesiac, a to od 24.07.2014 do 23.08.2014. S manželkou žil 2 roky spoločne na internáte a potom i u jej rodičov. O rozvode sa dozvedel v júni 2013, čo mu oznámila emailom manželka. Na otázku, či si plnil vyživovaciu povinnosť na svojho syna, odpovedal, že si ju plní a kontakty so svojou manželkou udržiaval a udržiava cez skype, email a viber.

32. Zo zápisnice o vyjadrení E.Á. A. zo dňa 29.09.2015 najmä vyplynulo, že so sťažovateľom bola po zoznámení v kontakte takmer každý deň. Po uzavretí manželstva nežili v spoločnej domácnosti, sťažovateľ bol párkrát u nich (v byte jej rodičov - pozn. kasačného súdu) a väčšinou bol na internáte. Tiež uviedla, že po skončení školy sťažovateľ vycestoval dňa 24.08.2009 (podľa jeho vyjadrení vycestoval až dňa 25.08.2009), pretože musel nastúpiť do práce v krajine pôvodu ako profesor na škole. Sťažovateľ sa nevrátil po dvoch rokoch na Slovensko a v tom čase s ním nemala kontakt. Sťažovateľ mal cestovať na Slovensko len cez prázdniny a to v lete na mesiac a cez zimu na týždeň a taktiež nemali spoločný bankový účet. V spoločnej domácnosti s ním nežila v čase narodenia dieťaťa, t.j. dňa XX.XX.XXXX a bývalý manžel odchádzal na 2 týždne do domovskej krajiny a medzitým dochádzal do bytu k jej rodičom, kde bývala spolu so synom. Na Slovensko chodieval, keď mal syn polroka, potom keď mal 2 roky, naposledy bol na Slovensku v lete a na Vianoce 2013, keď spolu obnovili kontakt. Návrh na rozvod podala ona. Sťažovateľ jej dával sporadicky peniaze, avšak po vydaní rozhodnutia o zrušení pobytu (zrejme prvého rozhodnutia o zrušení trvalého pobytu zo dňa 11.03.2015, ktoré bolo odvolacím správnym orgánom zrušené) prestal peniaze posielat'. Stretnutie sťažovateľa so synom je možné len za jej prítomnosti. Tiež uviedla, že syn sa na neho teší, napriek tomu, že ho vidí málo, otec mu chýba a bolo by dobre, keby sťažovateľ syna navštevoval a finančne na neho prispieval.

33. V rozsudku Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 17P/109/2012 zo dňa 27.03.2013 bolo okrem iného konštatované, že manželstvo sťažovateľa a E. A. neplní (v danom čase) a nikdy neplnilo svoje spoločenské funkcie, keď manželia nemali spoločné bývanie a hospodárenie, pričom sťažovateľ (bývalý - pozn. kasačného súdu) manželku opustil krátko po sobáši a ponechal ju spolu s dieťaťom bez finančnej

opatery. Starostlivosť o maloleté dieťa zabezpečovala výlučne manželka.

34. Z vyššie uvedeného vyplynulo, že sťažovateľ v priebehu trvania trvalého pobytu nepreukázal skutočný záujem o riadny výkon svojich práv a povinností voči svojmu maloletému synovi, najmä záujem viesť s ním rodinný život a zabezpečovať ho po materiálnej stránke. Bolo preto možné uzavrieť, že na území Slovenskej republiky rodinný život nevedol. Z tohto dôvodu napadnuté rozhodnutia nepredstavujú zásah do práva sťažovateľa podľa čl. 8 Dohovoru. Zároveň kasačný súd zdôrazňuje, že napadnutými rozhodnutiami orgánov verejnej správy nebolo rozhodnuté o vyhostení sťažovateľa z územia Slovenskej republiky, ani o zákaze vstupu na toto územie, ale o zrušení trvalého pobytu žalobcu. K uvedenému postupu prvostupňový správny orgán pristúpil najprv rozhodnutím zo dňa 11.03.2015, ktoré bolo odvolacím správnym orgánom zrušené a následne prvostupňovým rozhodnutím zo dňa 25.10.2015, pričom trvalý pobyt na 5 rokov bol žalobcovi udelený do 25.08.2014.

35. Vo vzťahu k posudzovaniu najlepšieho záujmu dieťaťa kasačný súd dospel k záveru, že tomuto hľadisku sa orgány verejnej správy dostatočne venovali. V preskúvanom rozhodnutí sa okrem argumentácie žalovaného, týkajúcej sa zverenia dieťaťa do starostlivosti matky nachádzajú ďalšie závery, z ktorých možno dospieť k záveru, že žalovaný sa starostlivo vysporiadal so situáciou sťažovateľa a jeho maloletého syna. Žalovaný najmä konštatoval, že sťažovateľ žiadnym spôsobom nepreukázal skutočný záujem o výkon rodičovských povinností voči svojmu synovi, resp. že by tieto vykonával. Naopak, žalovaný konštatoval, že z vykonaného dokazovania mal za preukázaný nezáujem zo strany sťažovateľa o svoje dieťa, s čím sa kasačný súd, s poukazom na vyššie uvedené vyjadrenia bývalej manželky sťažovateľa, ako aj rozsudok, ktorým bolo ich manželstvo rozvedené, stotožnil.

36. Kasačný súd si je plne vedomý, že najvhodnejším prostredím pre všestranný a harmonický vývin dieťaťa je prostredie rodiny tvorené otcom a matkou dieťaťa. Maloletý syn sťažovateľa žil od svojho narodenia (až na niekoľko návštev) bez otca, ktorého konanie za trvania povolenia na pobyt nenasvedčuje, že by mal skutočný záujem napomáhať vo výchove svojho syna, pričom z vyjadrení matky (zo dňa 29.09.2015) vyplynulo, že v čase, kedy očakával udelenie povolenia na pobyt finančne podporoval svojho syna, avšak po vydaní rozhodnutia o zrušení pobytu (zrejme poukazovala na rozhodnutie zo dňa 11.03.2015, ktoré bolo odvolacím správnym orgánom zrušené- pozn. kasačného súdu) s finančnou podporou prestal. Za takejto situácie kasačný súd dospel k záveru, že sťažovateľ sa na tvorbe prostredia prezentovaného vyššie žiadnym spôsobom nepodieľal.

37. Bez významu nie je ani skutočnosť, že zrušením povolenia na trvalý pobyt nie je sťažovateľovi bránené v prípadnom stretávaní sa s maloletým synom v rozsahu, v akom to robil v minulosti, resp. v prípadnom obnovení vzťahu s maloletým synom v budúcnosti. Zrušenie povolenia na pobyt nemá (priamo) za následok nútené opustenie územia Slovenskej republiky. Takéto účinky má až prípadné rozhodnutie o vyhostení, s ktorým sa spája stanovenie lehoty na vycestovanie (§ 83 zák. č. 404/2011 Z.z.), a prípadné uloženie zákazu vstupu (§ 82 ods. 3 zák. č. 404/2011 Z.z.). Bez vydania tohto rozhodnutia nemožno cudzincovi vydať do domovskej krajiny. V prípade vydania takéhoto rozhodnutia má sťažovateľ možnosť brániť sa podaním správnej žaloby vo veciach administratívneho vyhostenia, ktorej možno na návrh priznať odkladný účinok (§ 237 ods. 2 S.s.p.).

V.

38. Kasačný súd na základe vyššie uvedených úvah konštatuje, že krajský súd neporušil zákon, keď správnu žalobu zamietol. Preto kasačný súd v zmysle § 461 S.s.p. kasačnú sťažnosť zamietol.

39. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 1 S.s.p. v spojení s § 167 ods. 1 S.s.p. tak, že sťažovateľovi, ktorý bol v konaní neúspešný nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok n i e j e prípustný.